

Do školy po vlastných

Jana Paluchová, vedúca oddelenia LIFE
Slovenská agentúra životného prostredia

Do školy po vlastných 1

- Vozenie detí do školy autom tvorí až 20 % dopravného zaťaženia komunikácií
- Dopravné návyky sa formujú už v rannom veku
- Deti patria k najzraniteľnejším účastníkom premávky
- Aktívny spôsob dopravy je vhodný pre optimálny fyzický aj psychický vývoj detí
- Škola je prirodzeným centrom danej lokality, z hľadiska využívania verejného priestoru má podobný potenciál ako námestie

Deti, ktoré chodia do školy pešo alebo na bicykli, sú samostatnejšie, zodpovednejšie a často aj sebavedomejšie než tie, ktoré rodičia vozia priamo pred vchod školy.

Prečo obmedziť cestovanie autom do školy

Zlepšime kvalitu ovzdušia
Zníženie počtu áut, ktorými rodičia vozia do školy svoje deti, znamená menej škodlivých emisií v ovzduší.

Zlepšime fyzické aj mentálne zdravie
Fyzická aktivita podporuje zdravý vývin mozgu, umožňuje lepšie sústredenie sa na učenie a následne lepšie výsledky v škole. Ranná aktivita detí pozitívne pôsobí na ich náladu. Preto je najlepšie ísť do školy pešo, na kolobežke, či na bicykli.

Zlepšime bezpečnosť v komunite
Zníženie intenzity dopravy v okolí školy v čase rannej špičky vytvára bezpečnejšie prostredie pre všetkých žiakov. Doplnenie podmienok pre cestovanie na bicykli či kolobežke zároveň zvyšuje bezpečnosť a celkovú kvalitu života obyvateľov, ktorí žijú v susedstve školy.

Ušetríme čas aj peniaze
Vzdialenosť do jedného kilometra pregleme spraví pešo do 15 minút. Vzdialenosť do 5 km je ľahko dostupná na bicykli. Ak počítame čas strávený čakaním v dopravnej zápch, či hľadanie parkovacieho miesta, je cesta autom na krátku vzdialenosť pomalšia. Spotreba paliva v kompletovanej mestskej premávke môže dosiahnuť aj dvojnásobok oporú ľahkej jazdy na diaľnici.

Viac informácií o kvalite ovzdušia nájdete na:

www.populaír.sk
www.dzedschom.sk

Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18-PL-0000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE. Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Do školy po vlastných

Viete že:

- Znečisťujúce látky z ovzdušia vstupujú do ľudského organizmu prostredníctvom dýchacieho systému. Dospelý človek denne vdychne 10 000 až 20 000 litrov vzduchu. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) viac ako 80 % detí mladších ako 15 rokov dýcha každý deň vzduch, ktorý môže byť nebezpečný pre ich zdravie.
- Značná časť emisií pochádza z dopravy. Vplyv automobilov na zdravie detí je menej zjavný, než dospelých, ktorí sú z nich vo väčšej miere vystavení.
- Deti sú obzvlášť citlivé na účinky znečistenia ovzdušia, pretože dýchajú rýchlejšie ako dospelí, a tak sa do ich organizmu dostáva viac znečisťujúcich látok. Trikrát deti vdychujú približne dvakrát viac vzduchu na kilogram telesnej hmotnosti ako dospelí.

Do školy po vlastných!

Viete, že

z dopravy pochádzajú znečisťujúce látky, ktoré pri vdychovaní ohrozujú zdravie? Problémom sú výfukové plyny automobilov so spaľovacími motormi, zvrhnutý prach poďz ciet a odieranie brzdového obloženia a pneumatík. Znečistené ovzdušie môže spôsobiť viacero ochorení dýchacích ciest, alergie, poruchy imunity a ďalšie vážne problémy. Podľa Európskej environmentálnej agentúry (EEA) znečistené ovzdušie každoročne spôsobí viac ako 1 200 predčasných úmrtí detí.

Ako začať?

Ak vám to zdravie dovoľí:

- prejdite cestu do školy pešo, na bicykli či kolobežke;
- využívajte prostriedky verejnej hromadnej dopravy, ak je to možné, vystúpte skôr a prejdite aspoň časť cesty pešo;
- dohodnite sa so spolužiakmi na spoločnej ceste pešo, počas ktorej sa môžete spolu rozprávať, vytvárať nové kamarátstva, všimáť si a bližšie spoznávať okolie;
- zapojte rodičov a zorganizujte si cestou do školy „pešibus“ – spoločnú pešiu cestu detí s dozorom.

Vytvorte si školský plán mobility. Zmapujte priestor v okolí školy a všimajte si, kde sú problémy pri ceste pešo. V spolupráci s učiteľmi navrhnete, ako ich riešiť. Pokúste sa návrhy predstaviť a odkomunikovať so zodpovednými zástupcami samosprávy.

Pridajte sa a začnite chodiť do školy po vlastných!

Prečo obmedziť cestovanie autom do školy?

Zlepšime kvalitu ovzdušia

Zníženie počtu áut pred školou znamená menej škodlivých emisií v ovzduší.

Zlepšime fyzické aj mentálne zdravie

Fyzická aktivita pôsobí pozitívne na zdravie, podporuje zdravý vývoj mozgu, sústredenie, učenie sa a lepšie výsledky v škole, zvyšuje pocit šťastia a duševnej pohody. Súčasne si zlepšime vzťahy.

Zlepšime bezpečnosť v komunite

Zníženie intenzity dopravy v okolí školy v rannej špičke vytvára bezpečnejšie a zdravšie prostredie pre žiakov i celkovú kvalitu života obyvateľov v okolí.

Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18-PL-0000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE. Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Do školy po vlastných 2

- Metodika

<https://populair.sk/storage/web-documents/179/spravme-cesty-do-skoly-zdravymi-a-bezpecnymi-upr-web-sm.pdf>

- Plagát

<https://populair.sk/storage/web-documents/185/do-skoly-po-vlastnych-a2-web.pdf>

- Leták

<https://populair.sk/storage/web-documents/220/do-skoly-po-vlastnych-a4-skladacka-web.pdf>

- Ciele v rámci projektu:

- Minimálne 3 školy v každom kraji do roku 2027
- V roku 2024 realizujeme na 8 školách
- V prípade aktívneho záujmu zo strany školy/obce vieme spolupracovať na príprave školských plánov mobility

Metodika vychádza z rôznych iniciatív, ktoré majú za cieľ urobiť okolie škôl bezpečné, tak aby deti mohli do školy chodiť pešo, na bicykli, či verejnou dopravou.

Desatoro dochádzania do školy

10 zásad dochádzania do školy

Nezabudnite: Každé dieťa je iné a potrebuje svoj vlastný čas na to, aby sa osamostatnilo. Je dôležité, aby ste boli trpezliví, podporovali ich a pomohli im cítiť sa sebavedomo.

- 1. Opakovanie je matka múdrosti:** Precvičte si trasu s dieťaťom opakovane, aby si ju poriadne zapamätalo. Vysvetlite mu, kde a na čo si má dať pozor.
- 2. Naučte dieťa dopravné predpisy:** Vysvetlite dieťaťu, ako bezpečne prechádzať cez cestu, ako dávať pozor na autá a semaforey.
- 3. Pomaly ďalej zájdeš:** Je dôležité, aby dieťa na cestu do školy vyrazilo včas a nemuselo sa zbytočne ponáhľať, čo by mohlo ohroziť jeho bezpečnosť.
- 4. Diskutujte o bezpečnosti:** Porozprávajte sa s dieťaťom o tom, ako sa správať v nebezpečných situáciách a kde môže v prípade núdze požiadať o pomoc (v obchode, u susedov...).
- 5. Dôveruj, ale preveruj:** Pomocou GPS aplikácie môžete sledovať, či sa dieťa dostalo do školy v poriadku.
- 6. Viac hláv, viac rozumu:** Nechajte dieťa chodiť do školy s kamarátmi. V skupine to pre ne bude bezpečnejšie a zábavnejšie.
- 7. Budte v kontakte:** Dajte dieťaťu mobilný telefón a dohodnite sa, kedy sa vám ozve.
- 8. Otestujte sa:** Keď ste spolu v blízkosti ciest, spýtajte sa dieťaťa jednoduché otázky o cestnej premávke a bezpečnosti. Napríklad: „Kde je najbezpečnejšie prejsť cez túto cestu?“
- 9. Trpezlivosť ruže prináša:** Samostatnosť sa dieťa nenaučí cez noc. Budte trpezliví a povzbudzujte ho. Keď sa dieťa pri ceste do školy zachová zodpovedne, pochváľte ho alebo odmeňte.
- 10. Nepoznáš, never:** Pripomeňte dieťaťu, že nesmie nikdy nikam ísť s ľuďmi, ktorých nepozná.

Do školy po vlastných na ZŠ Golianova

- Škola v blízkosti centra mesta
- AMS s dlhodobou zhoršenými výsledkami
- Aktívny záujem školy aj mesta – memorandum o spolupráci
- Online dotazník v edupage – 200 žiakov
- Počítanie áut v čase rannej špičky – 184
- Meranie prachových častíc pomocou senzorov
- Diskusia so žiakmi – 7 tried a cca 160 žiakov
- Mapovanie kritických bodov – 85 v rôznych kategóriách
- Návrhy opatrení na zlepšenie stavu – 22 v rôznych kategóriách
- V 9/24 prebehli úpravy komunikácií a chodníkov (nová parkovacia politika) = aktuálne 72 kritických bodov

Prieskum lokality a mapovanie

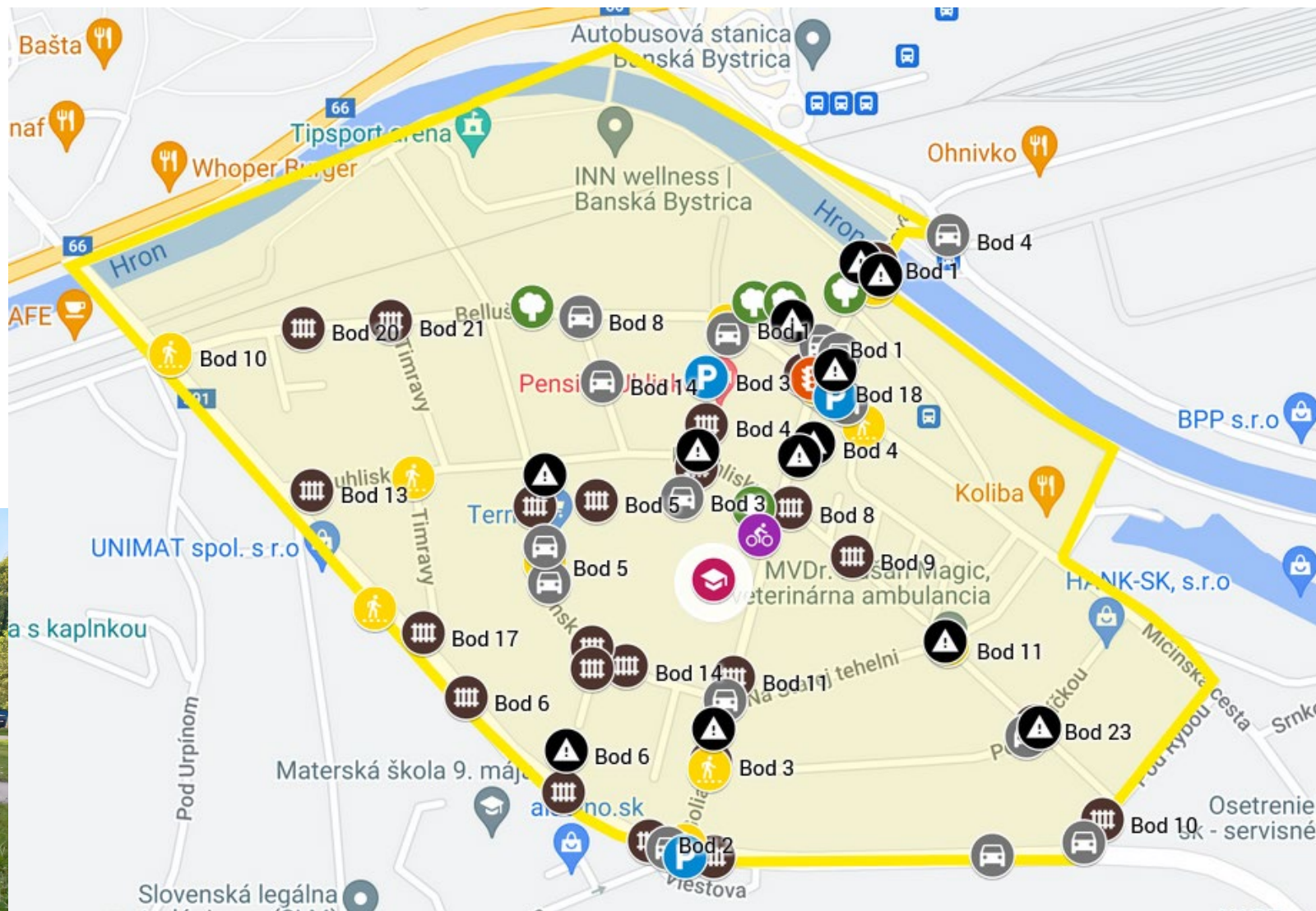
Spracovanie pocitovej mapy

Pocitová mapa

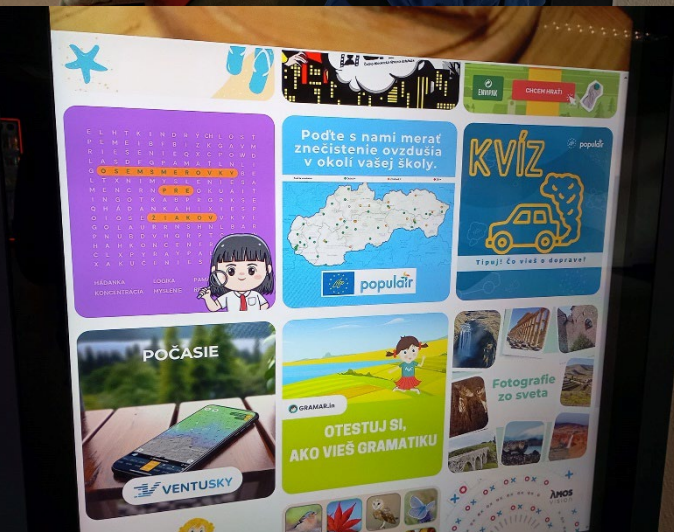
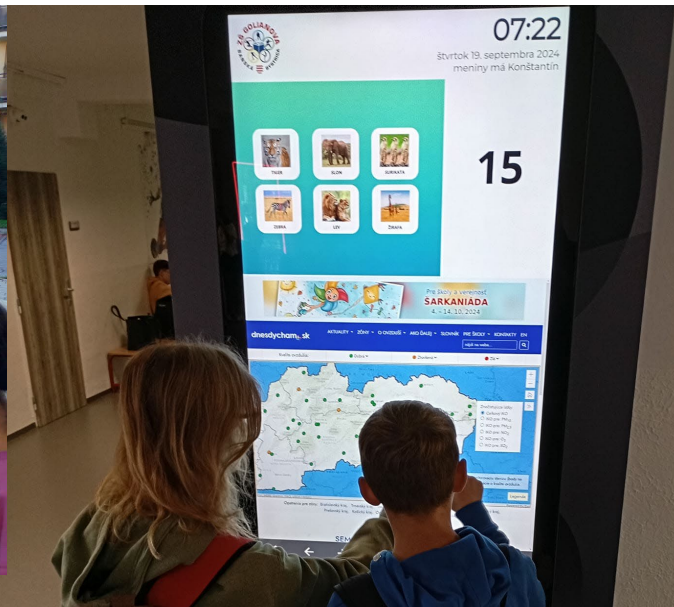
ZŠ Golianova

Banská Bystrica

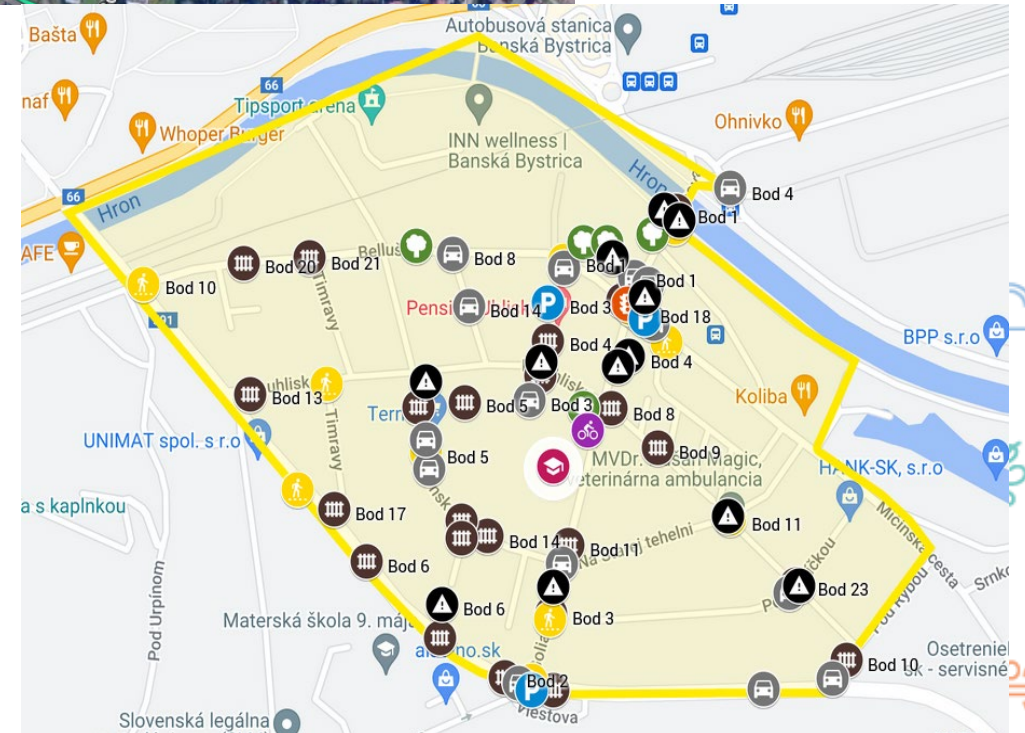
Chodníky Priechody Cesty Križovatky Parkovanie áut Verejný priestor Cyklochodníky Iné

Európsky týždeň mobility

Plány do budúcnosti

- Prezentácia výstupov, spolu so žiakmi, na vyhodnotení národnej súťaže ETM 2024 (22.10. v B. Bystrici)
- Stretnutia s relevantnými odborníkmi mesta B. Bystrica (hl. architekt, dopravný inšpektorát, stavebný úrad a pod.)
- Finalizácia podkladovej správy pre MŽP SR – príprava architektonickej štúdie
- Zahrnutie návrhov a opatrení zo štúdie do úprav verejného priestranstva v okolí školy
- Uzavretie komunikácie pred školou – aspoň v čase rannej špičky

Ďakujem za pozornosť

Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE.

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

